

проаналізовані мотиви, пов'язані з темою смерті: неминучий приход смерті, вічної життя після смерті. А також звертається увага на фольклорну і релігійну традицію зображення смерті.

Ключевые слова: поэтика, мотив, образ, барокко, лирика, художественное произведение.

Ursani N. N. Artistic interpretation of spiritual comprehension of the earthly way of man in baroque lyrics

The proposed study aims to outline the features of the interpretation of the theme of death in Baroque lyrics. Interest in the circle of artists to this natural phenomenon, various attempts at artistic comprehension of death in the theological, philosophical social contexts testifies to the relevance of this issue in the development of fiction. The sporadic interest in literary criticism to the study of this topic in Baroque lyrics determines the relevance of this work. The research analyzes the works of D. Chyzhevsky, V. Krekotnya, G. Nikitiuk, E. Goncharuk, V. Koval, who addressed the theme of death in Baroque's lyric poetry. The object of research is the religious and philosophical lyrics. The subject of the study is the similarities and differences in the interpretation of the theme of death by various authors of this cultural-historical era, their appeal to folklore imagery and aspects of religious vision. In the work, a number of aspects in the context of this topic are elaborated in metaphysical lyrics of Baroque: the man's expectation of death, the inevitability of death, the terrible judgment of death, the immortality of death, eternal life for the righteous after death, etc. The key images that are most frequent in creativity of artists are considered. This is the image of death, Jesus of the Cross, the thorn, the coffin, and so on. The article deals with the comparison of life processes in nature, which acquire a symbolic meaning within the limits of human existence in metaphysical lyrics. Comparative outsourcing to the folklore tradition is performed, where death appears as a bridegroom, a spit of death, death with a scythe in his hand, a death row or just death. The study analyzed the works, in which the images of death appear, Jesus Christ, the tomb, the thorn.

Keywords: poetics, motive, image, baroque, lyric, artwork.

УДК 378:37.011.3-051:37-043.86

Л. О. Хомич,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
(Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ)
ukrlida@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-1130-4395

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано зміст концептуальних підходів щодо професійної підготовки вчителя (Програма «Вчитель», Концепція педагогічної освіти (1998), Концептуальні підходи до розвитку багаторівневої педагогічної освіти в Україні (2011), Педагогічна Конституція Європи (2013)). Зазначається, що прийняття Концепції «Нова українська школа» зумовило розробку і впровадження Концепції розвитку педагогічної освіти. Обґрунтовані основні умови її ефективного реалізації: стандартизація педагогічної освіти, відбір обдарованої молоді у заклади вищої педагогічної освіти, удосконалення структури освітнього процесу і змісту професійної підготовки майбутнього вчителя, зміна підходів до організації педагогічної практики, урізноманітнення форм підвищення кваліфікації вчителя.

Ключові слова: вчитель, професійна підготовка, концептуальні підходи, педагогічна освіта, зміст професійної підготовки.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Підготовка майбутнього педагога відбувається в нестабільних соціально-політичних та економічних умовах сьогодення, які вимагають врахування в її процесі таких зовнішніх джерел впливу, як всебічна інтеграція України з Європейським Союзом, докорінне реформування більшості галузей державного господарювання, зміни в гуманітарній політиці держави, спрямовані на єднання українців навколо національної ідеї. Галузь педагогічної освіти відіграє провідну роль у становленні української держави. Саме випускники педагогічних навчальних закладів безпосередньо формують національну свідомість молоді, забезпечують її підготовленість до оволодіння професіями, формують соціальну та громадянську компетентність. Ця обставина зумовлює певні вимоги до педагогічної освіти з боку як держави, так і українського суспільства, тому професійна підготовка майбутнього вчителя - це цілісний процес засвоєння й закріплення загальнопедагогічних та соціальних знань, умінь і навичок [1].

Проте сучасний стан системи педагогічної освіти не відповідає суспільним вимогам щодо готовності до якісного виконання нею високої соціальної місії, він характеризується наявністю в її функціонуванні сукупності певних взаємопов'язаних суперечностей, зокрема між:

- уже усвідомленою на всіх рівнях необхідністю в досягненні європейської якості освітньої діяльності та її результатів і відсутністю всебічно обґрунтованої моделі руху до неї, яка б, поєднуючи загальнолюдські,

національні й особистісні ціннісні орієнтири, утверджувала націокультурну парадигму педагогічної освіти і визначала провідні завдання щодо її реалізації;

- швидкими темпами змін, що відбуваються в глобальному світі насамперед під впливом інформаційної революції, й незадовільною динамікою нововведень у закладах педагогічної освіти;
- оновленням законодавчих документів щодо освіти та браком механізмів, принципів, способів і засобів її докорінної перебудови.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. У документах провідних міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейської Комісії тощо) вчитель XXI століття проголошений носієм суспільних змін. Ключовими особливостями професійної підготовки педагогів у зарубіжних країнах на початку XXI ст. є: розширення компонента педагогічної практики у підготовці педагогів; зростання кількості і варіативності маршрутів, за допомогою яких можна опанувати вчительську професію; наявність декількох альтернативних шляхів підготовки вчителів (від університетської підготовки за програмами бакалаврата і магістратури до виключно кваліфікаційних педагогічних курсів); розроблення програм інтернатури є найбільш динамічним компонентом системи неперервного професійного розвитку; актуалізація змісту програм професійної підготовки вчителів; перенесення програм професійного розвитку в школи; посилення правил відбору на педагогічні спеціальності; делегування повноважень щодо атестації та підвищення кваліфікації вчителів і директорів шкіл професійній спільноті [2]. Вивчення досвіду професійної підготовки вчителів у розвинених зарубіжних країнах відкриває нові можливості для удосконалення системи неперервної педагогічної освіти в Україні.

Накопичено потужний вітчизняний досвід реформування педагогічної освіти, зокрема на початку 80-х років минулого століття у програмі «Вчитель» обґрунтовано нову парадигму професійної підготовки вчителя: «Знай, що розвивається в твоєму учневі, зумій це забезпечити, розвиваючи самостійно свій власний педагогічний досвід і власну педагогічну творчість». Для здійснення реформи, вважалося за необхідне, так спроектувати навчальний процес, щоб в результаті можна було отримати вчителя, здатного працювати по-новому, стати суб'єктом педагогічної дії. У навчальному процесі мають формуватися: педагогічні установки, спрямовані на розвиток дитини; здібності до проектування власної педагогічної дії в конкретних ситуаціях навчально-виховного процесу; здібності до рефлексії і передачі власного педагогічного досвіду. Нові підходи до педагогічної освіти, за задумом авторів програми, повинні здійснюватись на принципах індивідуалізації, гуманізації, демократизації, широкої загальнокультурної орієнтації. Їх реалізація передбачала: створення особистісно орієнтованої концепції педагогічної освіти; введення багаторівневої системи педагогічної освіти; розробку нормативно-правової бази діяльності освітніх закладів і всієї системи педагогічної освіти; оновлення змісту педагогічної освіти; розвиток структури закладів неперервної педагогічної освіти [3: 1]. Ці підходи ефективно реалізувалися в професійній підготовці майбутніх вчителів у Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка у 80-90-х роках XX століття.

У 1998 році Міністерством освіти України схвалено розроблену колективом науковців Інституту педагогіки і психології професійної освіти під керівництвом І.А.Зязюна Концепцію педагогічної освіти. В ній визначено основні завдання педагогічної освіти: створення цілісної системи безперервної педагогічної освіти з урахуванням вітчизняного досвіду, національних традицій і тенденцій розвитку світових освітніх систем; підготовка педагога, здатного забезпечити всебічний розвиток людини як особистості і найвищої цінності суспільства; організація профорієнтаційної роботи та відбору здібної молоді для навчання у закладах вищої педагогічної освіти; розробка і запровадження державних стандартів педагогічної освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів для закладів вищої освіти і закладів післядипломної освіти всіх форм власності; удосконалення мережі закладів педагогічної освіти, інтеграція закладів вищої освіти різних рівнів акредитації та закладів післядипломної освіти з метою створення умов для безперервної освіти педагогічних працівників; формування державного замовлення на підготовку педагогічних працівників; визначення змісту освіти для психолого-педагогічної підготовки фахівців з непедагогічних спеціальностей; сприяння просвітницькій роботі серед населення з проблем сімейного виховання, організації дозвілля молоді, здорового способу життя тощо [4: 2-3].

У цей період, у науковому дослідженні здійснено обґрунтування психолого-педагогічної концепції підготовки вчителя початкової школи, де педагогічна освіта, на відміну від інших типів професійної підготовки, передбачає формування системних знань про людину як суб'єкта освітнього процесу, що включає навчання, виховання та розвиток. Ця системність задається не скільки включенням відповідних дисциплін у навчальний план, скільки всією організацією навчання у закладі вищої педагогічної освіти. Відповідно, розроблено зміст психолого-педагогічної підготовки фахівців як комплексної програми, що спрямована на розвиток у майбутніх учителів багатогранності та гнучкості мислення, гуманізацію й демократизацію вищої школи, формування педагога-дослідника, здатного розвивати особистість учня [5: 127].

У 2011 році в НАПН України було схвалено розроблені І. А. Зязюном концептуальні підходи до розвитку багаторівневої педагогічної освіти в Україні [6]. За його твердженням, головною метою педагогічної освіти має бути підготовка вчителя, який володіє необхідними творчими й професійними якостями, що дають йому змогу творити педагогічну дію для найбільш продуктивного розвитку різновидів досвіду учнів, передусім теоретичного, почуттєвого (естетичного), практичного для гармонійного особистісного розвитку кожного учня. Як основні засади для побудови в Україні багаторівневої системи педагогічної освіти прийняті принципи гуманізації, гуманітаризації, фундаменталізації, інтеграції, свободи вибору, демократизації. Основним

методологічним і методичним орієнтиром у досягненні мети - розвитку особистості майбутнього педагога — є ідея цілісного підходу до особистості і її формування, постійного удосконалення й оновлення концепції особистісно орієнтованого навчання і виховання [6: 4].

У 2013 році на Другому форумі ректорів педагогічних університетів Європи підписано Педагогічну Конституцію Європи у якій визначено духовну платформу формування нового вчителя XXI століття та стратегію розвитку вчителя [7]. Педагогічна Конституція Європи передбачає визначення єдиної ціннісної та методологічної платформи підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи XXI ст. Підготовка педагогів за єдиною шкалою загальнолюдських цінностей і з урахуванням національних особливостей є тим головним остовом, навколо якого мають здійснюватись модернізаційні та інноваційні процеси педагогічної освіти в сучасному європейському просторі. Основними компетентностями, якими має володіти вчитель XXI століття були визначені: 1) комунікативна компетентність (зокрема, сучасний учитель має вільно володіти кількома європейськими мовами); 2) компетентність самоідентичності; 3) компетентність справедливості; 4) лідерська компетентність; 5) дослідницько-аналітична компетентність; 6) здатність навчатися протягом життя; 7) емпатія - здатність розуміти переживання учня чи студента та співпереживати в процесі спілкування [7: 116]. Саме ці компетентності були в тій чи іншій мірі обґрунтовані у Концепціях Івана Зязюна.

У 2016 році затверджено Концепцію "Нова українська школа", розроблення якої зумовлено тим, що українська школа не готує до успішної самореалізації в житті, не мотивує дітей до навчання, а також тим що вчитель використовує переважно застарілі дидактичні засоби, не вміє досліджувати проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних та наукових проектах тощо [8: 4]. Саме тому, в основу Концепції покладено низку методологічних засад, які спрямовують школу на зміну підходів до організації освітнього процесу, у доборі і структуруванні змісту освіти, у використанні інноваційних методів і технологій навчання, адекватних пізнавальним можливостям і віковим особливостям розвитку учнів. Все зазначене актуалізує потребу в забезпеченні готовності вчителів до успішної реалізації передбачуваних перетворень і ставить ряд нових вимог до підготовки вчителя у закладах вищої освіти.

Концепція спрямована на реалізацію педагогіки партнерства - спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Суб'єкт-суб'єктні стосунки всіх учасників освітнього процесу мають бути партнерськими і ґрунтуватися на доброчесності та взаємній повазі і довірі одних до інших. В ній зазначається, що школа потребує учителя, який зможе стати агентом змін. Вчитель має бути творчим і відповідальним, постійно працювати над собою. Визначені основи його академічної свободи, зокрема він зможе готувати власні авторські навчальні програми, обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання, активно виражати власну думку. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль вчителя - не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютера, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини [8: 16].

Отже, нову школу може збудувати новий вчитель. У дослідженні О. Юрченко узагальнено головні особливості підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності, які є на часі: по-перше, методологічним підґрунтям змін у професійній підготовці є її спрямованість на компетентнісний підхід; по-друге, необхідно зосередити увагу на професійно-значущих якостях майбутнього вчителя, як гуманістична спрямованість, глибокі знання, потужний науковий потенціал і методична гнучкість, відповідальна особистісна позиція; по-третє, педагогічна освіта має реагувати на новітні процеси в освіті і суспільному житті [9: 126-127].

Впровадження Концепції «Нова українська школа» зумовило розробку Концепції розвитку педагогічної освіти, яка була затверджена у 2018 році. Її метою є вдосконалення системи педагогічної освіти для створення бази підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення умов для залучення до педагогічної діяльності фахівців інших професій та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів, які, у тому числі, стануть ключовою умовою впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [10: 5]. Вона спрямована на вирішення ряду проблем які існують у професійній підготовці вчителя для нової школи. Розв'язання проблем передбачається здійснити шляхом проведення комплексної реформи системи педагогічної освіти, безперервного професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників, включаючи структуру, зміст, організацію та методики (технології) навчання, збільшення в освітніх програмах питомої ваги практичної підготовки.

Саме тому, метою даній статті є аналіз концептуальних підходів щодо професійної підготовки вчителя та виокремлення найбільш актуальних проблем сучасної педагогічної освіти, обґрунтування умов їх подолання у контексті Концепції розвитку педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Найбільш актуальними проблемами педагогічної освіти в умовах ціложиттєвого навчання є такі: не розробленість в Україні сучасної законодавчої бази, яка б регулювала систему неперервної педагогічної освіти; тенденція зниження соціального і професійного статусу педагогічної науки та престижу педагогічної професії; скорочення обсягу дисциплін педагогічного циклу в класичних і профільних університетах; застаріле науково-методичне забезпечення психолого-педагогічних дисциплін.

Серед проблем, вирішення яких сприятиме підвищенню ефективності педагогічної освіти виділяємо такі: розвиток сучасного психолого-педагогічного знання, що потребує збагачення потенціалу психологічних і педагогічних дисциплін; оптимізація співвідношення теорії і практики у професійній підготовці вчителя;

поєднання традиційних та інноваційних форм, методів та інтерактивних технологій у професійній підготовці вчителя; впровадження інноваційних педагогічних технологій, що мають міждисциплінарний та міжгалузевий характер; розробка та впровадження сучасних інтерактивних засобів для проектування інноваційних програм навчального призначення; здійснення науково-методичних досліджень щодо застосування комп'ютерних комунікацій у навчанні.

Вирішення цих проблем уможливується за певних умов, зокрема:

1) *стандартизації педагогічної освіти*, що передбачає обґрунтування концептуальних підходів до розвитку педагогічної освіти, зокрема професійного розвитку педагогічних працівників; розроблення та впровадження нових стандартів вищої педагогічної освіти для педагогічних спеціальностей на компетентнісній основі; запровадження альтернативних шляхів здобуття педагогічної професії для заохочення більшої кількості фахівців до педагогічної діяльності.

2) *відбору обдарованої молоді у заклади вищої педагогічної освіти*, для цього необхідно:

- сприяти підвищенню престижу учительської професії шляхом її популяризації в ЗМІ, передбачити системні теле- і радіопередачі про педагогічний досвід кращих учителів регіону, про діяльність інноваційних педагогічних колективів;

- здійснювати відбір педагогічно обдарованої молоді у заклади вищої освіти, зокрема реалізувати практико-орієнтовані заходи з професійної орієнтації учнів загальноосвітніх закладів освіти на педагогічні спеціальності, а також психологічного професійного відбору учнівської молоді до закладів вищої педагогічної освіти;

- організовувати діяльність педагогічних класів у загальноосвітніх навчальних закладах, шкіл майбутнього вчителя у закладах вищої освіти.

Кожна з визначених умов реалізувалась в останній чверті ХХ століття у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка, важливо вивчити цей досвід і у нових умовах впроваджувати його.

3) *удосконалення змісту професійної підготовки майбутнього вчителя*, зокрема потребує оновлення зміст дисциплін професійної підготовки педагогічних кадрів на трьох рівнях: ціннісному (впровадження аксеологічних ресурсів різних наук у зміст психолого-педагогічних дисциплін), змістовому (структурування змісту дисциплін на основі компетентнісного підходу) і технологічному (пріоритетність в опануванні інноваційними педагогічними та інформаційно-комунікаційними технологіями).

У змісті педагогічної освіти слід відобразити сукупність узагальнених компонентів людиноцентричного змісту освітньої діяльності як особливої цілісності, внутрішнє прийняття й засвоєння яких дозволить студентам після закінчення закладу вищої освіти формувати духовно багату особистість інноваційного типу.

Потребує перегляду співвідношення між нормативними і вибірковими дисциплінами у напрямі збільшення частки останніх, що забезпечить не однобічне теоретичне та практичне навчання, а оперативне задоволення освітніх потреб та особистісної спрямованості майбутніх вчителів. До варіативного компонента професійної підготовки майбутніх учителів мають входити курси і спецкурси, що структуруються на основі інтегративного підходу і мають практичне спрямування на професійну діяльність.

У зміст підготовки майбутнього вчителя слід включати інноваційні науково-технічні системи освіти, зокрема: Stem - освіту і Steam - освіту з метою оволодіння уміннями досліджувати проблеми за допомогою сучасних технічних засобів, працювати з великими масивами даних, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних і наукових проектах.

Зміст педагогічної освіти має сприяти формуванню досвіду професійної самоосвіти і самовиховання (самотворчості) на основі включення до навчальних планів професійно-педагогічної підготовки бакалаврів таких курсів, як «Психолого-педагогічні основи гуманного спілкування педагога», «Професійне самовиховання вчителя» й «Основи кар'єрного зростання педагога». Важливо включити до навчальних планів дисципліну «Основи інклюзивної освіти» з метою формування усвідомленого розуміння основних положень інклюзивної освіти; вироблення навичок командної роботи у навчанні та вихованні дітей з особливими потребами; забезпечення досконалого володіння методиками взаємодії з батьками дітей з особливими потребами; формування навичок диференційованого викладання та оцінювання.

4) *організації освітнього процесу*, що передбачає розширення прав факультетів у зміні стандартів освіти та загальної концепції університету, дає змогу викладачам та кафедрам виявляти ініціативу в пошуках нових форм організації освітнього процесу та використання інноваційних технологій у закладах вищої освіти і водночас спонукає до підвищення відповідальності за результати роботи як педагога, так і студентів. З цією метою, важливо:

- використовувати ефективні форми особистісно-орієнтованої взаємодії, зокрема: організацію психолого-педагогічної підтримки індивідуальної траєкторії засвоєння студентами змісту педагогічної освіти, педагогічне наставництво у вищій школі, відкриття в ній оптимальної кількості педагогічних майстерень, суспільних лабораторій сприяння духовному і загальному розвитку студентів, забезпечення участі майбутніх учителів у роботі регіональних центрів педагогічної майстерності;

- впровадження нових інтегрованих комунікаційних технологій в освіті, з використанням сучасних технічних засобів навчання і самонавчання; розвиток і створення нових навчально-науково-педагогічних інфраструктур, що передбачають організацію навчального процесу як неперервної наукової, навчальної і практичної діяльності майбутніх вчителів;

- забезпечувати підготовку майбутнього вчителя до використання технологій розвивальних моделей навчання, міжсуб'єктного діалогу, навчання на основі багатоваріантного навчального плану, імітаційної гри, організації когнітивної діяльності з повною орієнтаційною основою, задачного підходу з елементами інформаційних технологій;

- поєднувати навчання з науковою діяльністю, що сприятиме забезпеченню фундаменталізації освіти, залученню до науково-пошукової діяльності педагогів та обдарованої студентської молоді, забезпеченню якісної фахової підготовки відповідно до новітніх досягнень науки, культури і соціальної політики.

5) *удосконалення структури освітнього процесу* необхідно спрямовувати на:

- забезпечення підготовки майбутніх вчителів до практичної діяльності, що потребує: оволодіння глибокими педагогічними знаннями і вміннями, педагогічною технікою; введення до навчального процесу необхідної кількості практичних (лабораторних) занять для розвитку і закріплення педагогічних умінь і педагогічних компетентностей; здійснення практичної підготовки майбутніх вчителів іноземних мов та інших предметів, а також початкових класів і вихователів дошкільних закладів, починаючи з першого курсу як безвідривну (один день на тиждень), а з другого - активну (викладацьку) практики; перерозподілу годин у часі щодо предмета викладання і його методики, останню слід розпочинати з другого семестру, що зумовлено необхідністю формування умінь практичної дії вже на другому курсі;

- дотримання у професійному становленні майбутнього вчителя логіки, яка передбачає послідовність якісних перетворень у професійній свідомості й діяльності, зокрема: від опанування мотиваційно-психологічних і процесуальних компонентів педагогічної дії до оволодіння її сутнісними механізмами; від вироблення системи педагогічної дії до побудови й реалізації освітнього й виховного проекту, а також індивідуально-авторської педагогічної системи.

б) *організації педагогічної практики* в сучасних умовах потребує:

- розроблення програми педагогічної практики з урахуванням суспільних вимог до професійної підготовки майбутнього вчителя. Студенти мають проходити більш тривалу практику у кращих міських і сільських загальноосвітніх закладах під керівництвом досвідчених методистів закладу вищої освіти та вчителів-методистів. Форми, тривалість і терміни проведення практик для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня визначаються з урахуванням специфіки спеціальності та профілів;

- створення в структурі закладів вищої педагогічної освіти навчально-науково-методичних комплексів, в які входи б кращі загальноосвітні заклади;

- запровадження Інституту наставництва у загальноосвітніх закладах з метою ефективної практичної підготовки майбутнього вчителя. Вчителі-наставники - це висококваліфіковані педагоги-майстри.

7) *підвищення кваліфікації вчителя* необхідно здійснювати у провідних закладах вищої освіти та науково-дослідних Інститутах НАПН України, а також за кордоном, з цією метою:

- розширювати спектр пропонувананих освітніх програм, які задовольняють запити замовників як на підвищення свого теоретичного рівня, так і оволодіння новими знаннями і практичними вміннями та навичками для основної чи суміжної педагогічної діяльності;

- забезпечувати гнучкість і варіативність організаційних структур післядипломної освіти, їх швидку реакцію на запити і вимоги працівників освіти, збалансованого розвитку мережі державних і недержавних структур післядипломної освіти;

- створювати необхідні умови для неперервного професійного розвитку вчителів за чітко визначеними стратегіями, етапами і напрямками удосконалення, починаючи із забезпечення моніторингу та наставництва для вчителів-новачків, для їх адаптації до професійної діяльності з подальшим професійним розвитком вчителя;

- навчальний процес в закладах післядипломної освіти спрямовувати на психолого-педагогічну підготовку вчителів до роботи у нових соціально-економічних умовах;

- впроваджувати нові педагогічні технології у навчальний процес в системі післядипломної освіти.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Отже, має бути осучаснений зміст фахової підготовки майбутніх учителів шляхом насичення його відомостями про сутність трансформаційних процесів у світовій і вітчизняній середній освіті, про сучасні педагогічні, дидактичні, методичні системи, в основу яких покладено інформаційно-комунікаційні технології. Випускник закладу вищої педагогічної освіти має володіти педагогічною майстерністю, культурою спілкування, бути глибоко обізнаним з дидактичними можливостями комп'ютерної техніки й ефективно їх використовувати в освітньому процесі. Потребує значного посилення фундаментальна психолого-педагогічна і методична підготовка студентів як необхідне підґрунтя для ефективного здійснення професійної діяльності, педагогічної творчості.

Для ефективної реалізації Концепцію розвитку педагогічної освіти діяльність закладів вищої педагогічної освіти необхідно спрямувати на розроблення і впровадження нових моделей, систем та заходів щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів, з цією метою: необхідно вдосконалити освітні програми з педагогічних спеціальностей; створювати дидактико-методичного забезпечення та здійснювати апробацію нового змісту професійної підготовки; передбачити у фаховій підготовці майбутніх вчителів формування готовності до роботи в нових умовах та здатності їх до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: [монографія] / І.А. Зязюн . - Черкаси : Вид. Від ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2007. - 708 с.
2. Неперервна педагогічна освіта в зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичні матеріали / за заг. ред. Н.М. Авшенюк. - К : ТОВ «ДСК Центр», 2018.- 150 с.
3. Зязюн І.А. Нові технології підготовки вчителя в Україні // Наук. вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В. О. Сухомлинського. Сер. Пед. науки. - Миколаїв, 2011. - Т. 1, вип. 32 : Підготовка вчителя в Європі. - С. 16-21.
4. Концепція педагогічної освіти. - Київ: НПУ імені Драгоманова, 1998. - 12 с.
5. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів: монографія / Л.О. Хомич. - К.: Магістер-S, 1998. - 200 с.
6. Концептуальні підходи до розвитку багаторівневої педагогічної освіти в Україні. - Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. - 16 с.
7. Педагогічна Конституція Європи // Вища освіта України. - 2013. - №3. - СІ 11-116.
8. Концепція нової української школи [Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://www.kmu.gov.im/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
9. Юрченко О. Особливості підготовки майбутнього вчителя початкової школи до формування соціальної компетентності: теоретичні основи / О. Юрченко //Проблеми підготовки сучасного вчителя. - № 11. - 2015. - С.122-129.
10. Концепція розвитку педагогічної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 766 від 16.07.2018 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Ziazun I.A. Filosofiia pedahohichnoi dii: [monohrafiia] [Philosophy of pedagogical action] / I.A. Ziazun . - Cherkasy : Vyd. Vid ChNU im. B. Khmelnytskoho, 2007. - 708 s.
2. Neperervna pedahohichna osvita v zarabizhnykh krainakh: informatsiino-analitychni materialy [Continuous pedagogical education in foreign countries: informational and analytical materials] / za zah. red. N.M. Avsheniuk. - K : TOV «DSK Ssentr», 2018.- 150 s.
3. Ziazun I.A. Novi tekhnolohii pidhotovky vchytelia v Ukraini [New technologies for teacher training in Ukraine] // Nauk. visnyk Mykolaivskoho derzh. un-tu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Ser. Ped. nauky. - Mykolaiv, 2011. - T. 1, vyp. 32 : Pidhotovka vchytelia v Yevropi. - S. 16-21.
4. Kontsepsiia pedahohichnoi osvity [Concept of pedagogical education]. — Kyiv: NPU imeni Drahomanova, 1998. - 12 s.
5. Khomych L.O.Profesiino-pedahohichna pidhotovka vchytelia pochatkovykh klasiv: monohrafiia [Teacher-teacher training for elementary school] / L.O. Khomych. - K.: Mahister-S, 1998. - 200 s.
6. Kontseptualni pidkhody do rozvytku bahatorivnevoi pedahohichnoi osvity v Ukraini [Conceptual approaches to the development of multi-level pedagogical education in Ukraine]. - Kyiv: Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2011. - 16 s.
7. Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy [Pedagogical Constitution of Europe] // Vyshcha osvita Ukrainy. - 2013. - №3.-S.111-116.
8. Kontsepsiia novoi ukrainskoi shkoly [Concept of the new Ukrainian school] [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reformns/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
9. Iurchenko O. Osoblyvosti pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do formuvannia sotsialnoi kompetentnosti: teoretychni osnovy [Features of the preparation of the future teacher of elementary school to the formation of social competence: theoretical foundations] / O. Yurchenko //Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. - № 11. - 2015. - S. 122-129.
10. Kontsepsiia rozvytku pedahohichnoi osvity. [Concept of development of pedagogical education] Nakaz Minysterstva osvity i nauky Ukrainy № 766 vid 16.07.2018 r. [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>

Хомич Л. А. Усовершенствование профессиональной подготовки будущих учителей в контексте Концепции развития педагогического образования

В статье проанализировано содержание концептуальных подходов к профессиональной подготовке учителя (Программа «Учитель», Концепция педагогического образования (1998), Концептуальные подходы к развитию многоуровневого педагогического образования в Украине (2011), Педагогическая Конституция Европы (2013)). Отмечается, что принятие Концепции «Новая украинская школа» обусловило разработку и внедрение Концепции развития педагогического образования. Обоснованы основные условия ее эффективной реализации: стандартизация педагогического образования, отбор одаренной молодежи в учреждения высшего педагогического образования, совершенствование структуры образовательного процесса и содержания

професійної підготовки майбутнього вчителя, змінення підходів до організації педагогічної практики, різноманітність форм підвищення кваліфікації вчителя.

Ключеві слова: вчитель, професійна підготовка, концептуальні підходи, педагогічне І освітнє, зміст професійної підготовки.

Khomych L.A. Improvement of the professional training of future teachers in the context of the Development Concept of Pedagogical Education

The content of conceptual approaches to the teacher's professional training have been analyzed in the article. These approaches are based on the methodological principles, the continuity and multi-levelness of pedagogical education in Ukraine. There are such provisions in the Concept of Pedagogical Education (1998) and grounded conceptual approaches to the development of multi-level pedagogical education in Ukraine (2011): the professional training of a future teacher for educational and educational activities is determined by socio-pedagogical conditions and transformations in the system of pedagogical education. It is noted that the adoption of the Concept "New Ukrainian School" (2016) caused to the development and implementation of the Concept of Pedagogical Education Development (2018), which is expected to be implemented through a comprehensive reform of the system of pedagogical education, the continuous professional and personal development of pedagogical workers, including structure, content, organization and teaching methods (technologies), increasing of proportion of the practical training in educational programs. The main conditions of its effective implementation have been described: standardization of pedagogical education, which provides justification of conceptual approaches to the development of pedagogical education, development and introduction of new standards of higher pedagogical education, introduction of alternative ways of obtaining a pedagogical profession; the selection of gifted youth in institutions of higher pedagogical education, for this purpose it is necessary to promote the prestige of the teaching profession, to implement practical-oriented measures on the professional orientation of students, to organize the activities of pedagogical classes in general education institutions, schools of the future teacher in higher education institutions; improvement of the structure of the educational process and the content of the professional training of the future teacher; changing of approaches to organizing pedagogical practice in modern conditions requires the development of its programs, taking into account social requirements for the future teacher professional training, the creation of educational-scientific-methodical complexes in the structure of institutions of higher pedagogical education, the introduction of the Institute of mentoring; the diversification of the teacher's skills development forms.

Keywords: teacher, professional training, conceptual approaches, pedagogical education, content of vocational training.

УДК 378.128

М. Є. Чумак,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії
та методики навчання фізики та астрономії
(Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ)
chumak.m.e@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-9956-9429

РІШЕЛЬЄВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ: СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ОСВОЄННЯ КРАЩИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ТРАДИЦІЙ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХІХ СТОЛІТТЯ)

У публікації аналізується вплив французьких детермінант на зорієнтованість векторів освітньої політики Одеси першої половини ХІХ століття. В історико-педагогічному ключі заявленої проблематики використано відповідний дослідницький інструментарій - історико-ретроспективний, системно-структурний та хронологічний методи. На прикладі Рішельєвського ліцею деталізовано коло інтересів представників викладацького складу — представників із Західної Європи, які продукували розвиток гуманітарного, природничого, фізико-математичного напрямів на вітчизняних теренах окресленого історичного періоду. Актуалізовано значущість розвитку освітньої полідисциплінарності у мінливих умовах регіонального розвитку Причорномор'я.

Ключові слова: Причорномор'я, Рішельєвський ліцей, освітні інституції, соціокультурний простір.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Активний соціокультурний розвиток сучасної території Причорномор'я у історичній ретроспективі був продиктований цінними освітніми традиціями, які укорінилися у цьому регіоні завдяки прогресивному міжцивілізаційному співробітництву інтелігентних кіл. У цьому ключі сама освіта, як цілісний феномен, уможливила ціннісний перехід свідомості від чуттєвого сприйняття до реального переосмислення трансцендентного діалогу вітчизняної спільноти зі світом та культурою у цілому.